

In deze reeks blikken schrijvers vooruit op het grootste aller mysteries: de dood. Zien ze hun eigen sterfscène al voor zich? Vertrekken ze met de pen in de vuist?

HET EINDE

DEZE WEEK:
ILJA LEONARD PFEIJFFER

is 50 en woont in de Italiaanse havenstad Genua. Met zijn roman 'La Superba' won hij in 2013 de Libris Literatuurprijs. In 2015 was hij de auteur van het Poëziegeschenk.

Ik ben helemaal niet van plan om dood te gaan. Ik ben er niet bang voor, maar ik heb nog te veel plannen met het leven, er is nog te veel dat ik wil schrijven. Ik kan erg dwingend zijn als ik nog een tekst moet afmaken. Mijn vriendin Stella weet daar alles van. Als zij er al niet tussenkomt, dan de dood al helemaal niet. Mocht hij nu bij mij aankloppen, ik zou me zeker verzetten. In *Game of thrones* krijgt het meisje Arya Stark een mooie les van haar virtuoze zwaardvechtleraar. Hij vraagt haar: "Wat zeggen wij tegen de dood?" en het juiste antwoord is: "Niet nu."

Het idee dat ik dierbaren als Stella zou moeten achterlaten ... ik wil dat helemaal ontkennen. Mijn vader is in dat opzicht een voorbeeld. Hij is 77 en al jarenlang ziek, maar hij negeert dat gewoon. Mijn oma werd bijna 101. Tot op het laatst was ze heel fit en vrolijk. Ze woonde in haar grote huis in Voorburg waar ze de hoektuin nog helemaal zelf aan de kant deed. De buurtkinderen kwamen de hele tijd langs voor snoepjes of met kapotte knieën. Ze had het zo druk dat als ik haar wilde opzoeken, ik eigenlijk van tevoren een afspraak moest maken. Zij en mijn ouders leerden me dat je niet de fout moet maken om al te vroeg in het leven gelaten te zijn.'

'Als jongeman vond ik het besef dat ik op een dag moest gaan, wel erg angstaanjagend. Dan overviel mij een alles overweldigend gevoel van zinloosheid. Na een paar jaar merkte ik opeens dat ik de angst niet meer had en dat had veel te maken met aikido. Op een gegeven moment ging ik dat vrij fanatiek doen en zo kwam ik in contact met boeddhistische filosofieën. Boeddha heeft ooit gezegd dat er twee soorten problemen bestaan: die die je kunt oplossen en die die je niet kunt oplossen. Over geen van beide hoeft je je zorgen te maken, want de eerste los je gewoon op en de tweede liggen buiten je macht. De dood behoort tot de laatste categorie, dus waarom zou ik ermee bezig zijn?'

'Ook mijn schrijven hielp me, want daardoor maakte het gevoel van zinloosheid plaats voor het besef dat er na mijn dood sporen in het zand zullen zijn. Weten dat ik in ergens in een encyclopedie zal staan met enkele mooie, interessante boeken volstaat om de dood niet meer te vrezen. Het cliché dat kunstenaars via hun werk onsterfelijk willen worden klopt dus. Wie dat ontkent, liegt.'

'Wat dat betreft, begrijp ik niet goed dat collega's van mij kinderen hebben, want dat is een alternatieve manier om de dood te overwinnen. Als je daarnaast nog kunst maakt, ben je wel erg onzeker en heb ik dus niet zoveel vertrouwen in je kunst. Zelf werd ik nooit geplaagd door een urgente kindrens en het vertrouwen dat er iets van mijn werk in een hoekje van een bi-

© JeRoen Murré

'Weten dat ik in ergens in een encyclopedie zal staan met enkele mooie, interessante boeken volstaat om de dood niet meer te vrezen'

heidsbekleders en koren was grandioos. Theatraal volmaakt. Zo iets mogen ze ook voor mij regelen. Ik verwacht op z'n minst dat Hare Majesteit een maand van rouw afkondigt en, geheel in het zwart gehuld, van Amsterdam naar Genua afzakt om er voorop te lopen in mijn stoet. Mijn donkere, ebbenhouten kist met sculpturen wordt voortgetrokken door zestien gitzwarte hengsten en in de kathedraal wordt het volledige *Requiem* van Mozart opgevoerd. Daarna volgen honderden toespraken, de ene nog ontroender dan de andere. De president van de Republiek is erbij en de kardi-

naal draagt de mis op.'

'Misschien moet ik er een project van maken, want de Italianen hebben wel verstand van heldendom, maar ze zijn ook erg kritisch. Zelfs een groot kunstenaar als Umberto Eco kreeg geen staatsbegrafenis. Ik zou kunnen beginnen met de Nobelprijs te winnen en me daarna kandidaat te stellen om korte tijd premier te zijn en het ontredderde land in goede banen te leiden. Of anders moet ik ergens onder Italiaanse vlag een glorieuze dood sterven op het slagveld.'

'Ik stel me er eigenlijk niet veel van voor, van doodgaan. Veel mensen verwachten er wel wat van, maar ik ben ervan overtuigd dat er niet een of andere spectaculaire, fotogenieke overgang naar een andere dimensie plaatsvindt. Het lijkt me eerder een soort in slaap suffen. Van de dood moet je het dus niet hebben. Je momenten van glorie kun je maar beter plannen tijdens je leven.'

Opgetekend door Katrien Steyaert

bibliotheek zal terug te vinden zijn maakte die wens nog kleiner.'

'Het enige probleem met mijn vermelding in een encyclopedie is mijn geboorteplek. Rijswijk, wie wil dat nu naast zijn naam zien staan? Maar goed, dan moet ik er maar voor zorgen dat er als sterfplek Genua staat en als sterfdatum iets indrukwekkends als 2070. Genua heeft overigens een prachtige monumentale begraafplaats, Staglieno. Die ziet er een stuk beter uit dan die crematoria in Nederland. Ik belandde er weleens voor afscheidsdiensten van mensen die niet religieus waren en dan ontbrak elke vorm van troost. Nuchtere Nederlanders onderschatten de enorme kracht van rituelen. Wat een contrast met Italië. Lang niet alle Italianen zijn gelovig, maar zeker bij huwelijken of begrafenissen maken ze slim gebruik van tweeduizend jaar christelijke ervaring.'

'Een paar jaar geleden verongelukten er in Genua acht havenopzichters, waarop ze een staatsbegrafenis kregen in de kathedraal. Die is bij mij om de hoek, dus ik ging kijken. De choreografie van tientallen misdienaars, hoogwaardig-